

Webinar Staatssteunregels in de praktijk toepassen

06/10/2020 - Staatssteun

- Interreg Noordzee Regio
- Interreg Noordwest Europa
- Interreg Europe
- URBACT

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

1

Afspraken webinar

Zet je microfoon en camera af (groot aantal deelnemers!)

Gebruik tijdens de presentatie Slido om vragen te stellen. Ze worden aan het einde van het webinar beantwoord.

De slides worden na de sessie gedeeld. Het webinar wordt opgenomen en kan later herbekeken worden via vlaio.be.

2

Agenda

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

3

Agenda

14u00 Welkom en inleiding

14u05 Regelgeving staatssteun
1. Wat is staatssteun?
2. Wanneer gelden staatssteunregels?
3. Cases en tips & tricks
4. Regelgevend kader

15u00 Q&A

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

4

1. Wat is staatssteun?

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

5

1. Wat is staatssteun?

Algemeen principe: **ondernemingen** mogen enkel **publieke financiering** ontvangen voor activiteiten die verenigbaar zijn met de werking van de interne Europese markt.

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

6

1. Wat is staatssteun?

Rechtsgrond: VWEU/Art. 107.1:

Tenzij anders is bepaald in de Verdragen, alle steun verleend door een lidstaat of met **staatsmiddelen** in welke vorm dan ook, die **competitie verstoren** of dreigen te verstoren door voorkeur te geven aan bepaalde ondernemingen of de productie van bepaalde goederen zal, voor zover deze betrekking hebben op **handelsverkeer** tussen de lidstaten, onverenigbaar zijn met de interne markt.

1. Wat is staatssteun?

Hoe gaan Interreg programma's om met "staatssteun"?

- Vorm van **risico management**: risico op tegengestelde interpretatie achteraf door derden zo klein mogelijk maken.
- Zo groot mogelijke **rechtszekerheid** voor promotor EN programma nastreven > zorgvuldigheidsplicht voor beiden.
- **Continue** risicobeheer gedurende alle stadia van een project (intake idee, beoordeling, goedkeuring, uitvoering,...).
- **Betrokkenheid** VLAIO, provincies, technische teams in dit proces.

2. Wanneer gelden de staatssteunregels?

AGENTSCHAP INNOVEREN & ONDERNEMEN

9

2. Wanneer gelden de staatssteunregels?

Als alle 5 cumulatieve criteria voldaan zijn:

1. Steun is gegeven aan een onderneming (economische activiteit).	Houdt hiermee rekening als u een projectaanvraag indient!
2. Steun verstoort de competitie (economisch voordeel).	
3. Steun is selectief.	Antwoord altijd ja in Interreg. Een uitzondering voor 5 (wanneer een activiteit puur lokaal is).
4. Steun komt uit een publieke financieringsbron.	
5. Steun betreft handel tussen lidstaten.	
1+2+3+4+5 = Hoog risico op staatssteun	Verzachtende maatregelen!

AGENTSCHAP INNOVEREN & ONDERNEMEN

10

Economische activiteit en onderneming

Geval per geval te beoordelen!

- **Wat is een onderneming?**
Een onderneming is een entiteit die zich bezighoudt met **economische activiteiten**.
- **Wat is een economische activiteit?**
Een economische activiteit is in het algemeen gedefinieerd als "goederen of diensten aanbieden op een bepaalde **markt**".

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

11

Economische activiteit en onderneming

- **Is er een markt?**
Goederen en diensten aanbieden (feitelijke of potentiële) met andere operatoren actief in "jouw" markt
  - Marktdefinitie? **Potentiële** vergelijkbare kopers of verkopers op de markt? TRL schaal 8 & 9?
  - Kunnen de goederen en diensten **inkomsten** genereren?
  - Zullen de **goederen of diensten gratis en toegankelijk** voor iedereen? Zijn er eventuele beperkingen?

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

12

Economische activiteit en onderneming

- Iedere organisatie die **publiek geld** ontvangt kan in aanraking komen met staatssteun en dus gezien worden als een onderneming!
- Het begrip onderneming wordt niet louter bepaald door **eigendom**, juridisch **statuut** en **financiering**.

Economische activiteit en onderneming

- **Voorbeeld:** een projectpartner (energieadviseur) voert energie-audits uit in het kader van het project
→ Biedt een dienst aan.
- Er is duidelijk een markt waarin private organisaties opereren, competitie met betrekking tot winst.
→ Biedt een dienst waarvoor ook andere private organisaties op de markt actief zijn.

→ Economische activiteit aanwezig!

Economische activiteit en onderneming

Onderzoeksorganisaties (kaderregeling O&O&I):

- **Economische activiteiten van onderzoeksorganisaties :**
  - Verhuur van uitrusting of laboratoria aan ondernemingen.
  - O&O-diensten/contractgebaseerd onderzoek voor industrie.

- **“Ondergeschikte economische activiteiten” (punt 20 kaderrichtlijn O&O&I):**
  - = economische activiteiten toegestaan zonder staatssteun als:
    - Ze **ondergeschikt** zijn, dus niet 20% van het jaarlijks kapitaal overschrijden van de totale entiteit (80/20 ratio).
    - Ze verbruiken precies dezelfde input (bijv. materiaal, apparatuur, # van FTE en vaste activa) als de niet-economische activiteiten.

Niet-economische activiteiten

Onderzoeksorganisaties (kaderregeling O&O&I):

- A. **Onderwijs** voor meer en beter gekwalificeerd personeel (nationale onderwijsstelsel).
- B. Onafhankelijke O&O, inclusief gezamenlijke O&O waar onderzoeksorganisaties zich bezighouden met **daadwerkelijke samenwerking** (O&O diensten en O&O met ondernemingen die niet als onafhankelijke O&O worden beschouwd).
- C. **Brede verspreiding** van de onderzoeksresultaten.
- D. Kennisoverdracht, waar alle winsten van activiteiten opnieuw geïnvesteerd worden in de primaire activiteiten (A, B en C).

Niet-economische activiteiten

Bevordering ondernemerschap (begeleiding bedrijven)

- **Niet-economisch:** algemene informatieverbreiding, bewustmaking, sensibilisering, reclame, basis-advies, eerstelijnsbegeleiding, doorverwijzing.

- VS. wel **economisch:** adviseren of begeleiden van ondernemingen **op maat.**

Niet-economische activiteiten

Bevordering ondernemerschap (begeleiding bedrijven)

Dunne lijn tussen publieke taak van generieke sensibilisering en algemene informatieverstrekking enerzijds en advisering, begeleiding op maat van de klant anderzijds.

Risicobeperkend:

- Collectieve begeleiding i.p.v. 1 op 1 begeleiding.
- Kortlopende begeleiding, zelfs individueel, kan in theorie nog sensibiliserend zijn (doel: doen inzien dat bijkomende begeleiding nodig is).

2. Wanneer gelden de staatssteunregels?

Als alle 5 cumulatieve criteria voldaan zijn:

1. Steun is gegeven aan een onderneming (economische activiteit).	Houdt hiermee rekening als u een projectaanvraag indient!
2. Steun verstoort de competitie (economisch voordeel).	
3. Steun is selectief.	Antwoord altijd ja in Interreg. Een uitzondering voor 5 (wanneer een activiteit puur lokaal is).
4. Steun komt uit een publieke financieringsbron.	
5. Steun betreft handel tussen lidstaten.	
1+2+3+4+5 = Hoog risico op staatsteun	Verzachtende maatregelen!

Economisch voordeel

Wat is een economisch voordeel?

Iedere maatregel die lasten vermindert die normaliter op het budget van de onderneming drukken en daardoor de **concurrentiepositie** van de begunstigde versterken t.o.v. de normale marktomstandigheden.

Geval per geval te beoordelen

Economisch voordeel

Kernelementen in het kader van het project:

- Het verkrijgen van het (onrechtmatig) economisch voordeel zou niet verkregen worden onder normale marktcondities.
- (Financiële) situatie voor/ na de activiteit.
- Uiteindelijk voordeel van de begunstigde en mogelijke uitbesteding van het economisch voordeel – publiek aanbestedingsprincipe.

Aandachtspunt:

Voordeel kan direct zijn (1^e niveau) of indirect (2^e niveau).

Verenigbare staatssteun

De minimis

- Max. 200 000 euro over een periode van drie boekjaren (boekjaar op moment van toekenning + 2, tenzij cumulatief).
- Max. 20 000 euro voor ondernemingen in de landbouwsector.
- Quasi blanco cheque inzake in aanmerking komende kosten.
- Alle 'de minimis' steun optellen op niveau van begunstigde (van alle overheden).

Verenigbare staatssteun

De minimis

- Optellen van de minimis gelabelde steun op niveau van de begunstigde (bv. ESF, EFRO).
- Ook verbonden ondernemingen meetellen.
- Verschillende niveaus (1^e en 2^e).
- Verklaringen op eer te ondertekenen: formats ter beschikking.

Verenigbare staatssteun

Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV):

- Voordeel van duidelijkheid en rechtszekerheid.
- Duidelijk omschreven kosten, max. steunpercentages, bedragen, inhoudelijke voorwaarden.
- Vereiste van stimulerend effect.
- Max. steunpercentage impliceert deel private financiering: private inkomsten, inkomst contractonderzoek, of via commerciële lening bij banken.
- Gescheiden boekhouding voeren.

Interreg
EUROPEAN UNION

Korte pauze (5')

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

25

Interreg
EUROPEAN UNION

Cases

Tips & tricks

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

26

3. Cases en tips & tricks

- Feedback m.b.t. staatssteun in de goedkeuringsbrief.
- Implementeer indien nodig een opvolgingssysteem: overzicht houden (*bv. de minimis*).
- Elke case vereist specifieke monitoring.
- Aantonen in de voortgangsrapporten.

CASE 1: 'klassiek' onderzoeksproject

Onderzoekorganisaties werken samen met het oog op onafhankelijk onderzoek en brede kennisoverdracht en disseminatie.

CASE 1: 'klassiek' onderzoeksproject

Tips om risico op staatssteun blijvend te beperken (kaderregling O&O&I):

- Geen **individuele begeleiding** op maat van de doelgroep ondernemingen.
- Eventueel **klankbordgroep** van bedrijven: representatief en/of niet sturend.
- Specifieke vragen en antwoorden van een onderneming: **toegankelijk voor iedereen**
- Alle kennis, resultaten en geleverde adviezen **vrij verspreiden** via website, open access publicaties, open software databanken,... OOK na afsluiting van het project (voorwaarden voor verspreiding mogen niet verschillen).

CASE 2: daadwerkelijke samenwerking tussen onderzoeksorganisaties en bedrijven

Onderzoeksorganisaties en bedrijven doen samen als **projectpartners** aan **toegepast onderzoek** om een nieuw product/toepassing te ontwikkelen.

Maatregelen:

- voor onderzoeksorganisaties: kaderregeling O&O&I - onafhankelijk onderzoek.
- voor bedrijven: algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV).

Het project betreft **daadwerkelijke samenwerking** (kaderregeling O&O&I, AGVV).

CASE 2: daadwerkelijke samenwerking tussen onderzoeksorganisaties en bedrijven

Vereisten om het risico op staatssteun te beperken:

- Intellectuele eigendom:
  - OF: alle IE-rechten die de activiteiten van de onderzoeksinstellingen opleveren worden toegekend aan de onderzoeksinstellingen.
  - OF: alle IE-rechten ontstaan uit het project worden aan de verschillende partners toegekend op een wijze die een **passende afspiegeling** is van hun werkpakketten, bijdragen en respectieve belangen.
- **Breed verspreiden** van de resultaten van de samenwerking die geen intellectuele eigendomsrechten (IE) opleveren (zie ook case 1 m.b.t brede verspreiding).

CASE 2: daadwerkelijke samenwerking tussen onderzoeksorganisaties en bedrijven

Vereisten om het risico op staatssteun te beperken (vervolg):

- Geen **individuele begeleiding** op maat van de doelgroep ondernemingen.
- **Klankbordgroep** van bedrijven: breed en representatief (niet sturend).
- Specifieke vragen en antwoorden van een onderneming: **toegankelijk voor iedereen**.
- **Ondernemingen**: respecteren van de **vereisten uit de AGVV**.
  - Stimulerend effect aantonen.
  - niet EFRO-aandeel budget: private middelen - opletten met publieke cofinanciering!
  - Vaak specifieke kostenposten per artikel vernoemd.

CASE 3: onderzoeksproject + begeleiding op maat

Onderzoeksinstituten werken samen met het oog op onafhankelijk onderzoek en brede kennisoverdracht en disseminatie. Daarnaast wordt er ook een stuk (onderzoeks)begeleiding op maat gegeven aan een aantal bedrijven m.b.t. de opgedane technologische kennis.

1. Voor de projectpartners (1^e niveau):

Maatregelen:

- Voor luik 'onafhankelijk onderzoek' – zie vereisten uit case 1.
- Voor aandeel 'begeleiding' - kaderrichtlijn O&O&I punt 20 (bijkomstige economische activiteiten).

CASE 3: onderzoeksproject + begeleiding op maat

Vereisten inzake de monitoring van de 80/20-verhouding:

- De kosten voor het aandeel begeleiding op maat zijn **zuiver ondersteunend** voor het onafhankelijk onderzoek.
- **Rechtstreeks verband** met, noodzakelijk voor of intrinsiek verbonden met niet-economische hoofdactiviteit (bv. het onafhankelijk onderzoek binnen het project).
- Te beoordelen op **het niveau van de relevante entiteit of infrastructuur**
  - Labo of departement, dat op basis van de organisatiestructuur, kapitaal, materiaal of personeel dat effectief tot zijn beschikking staat, deze activiteiten alleen kan uitvoeren.
  - Niet relevant: aparte eigen rechtspersoonlijkheid.

CASE 3: onderzoeksproject + begeleiding op maat

Jaarlijkse berekening van de 80-20 verhouding:

- Inkomsten alleen geen goede indicator.
- Gescheiden boekhouding voeren
- Indicatoren: zoals de gebruiksduur of de totale waarde van de jaarlijks verbruikte input (**tijd personeel, verbruiksgoederen, gebruik apparatuur**).
- **20% op jaarbasis berekend** en moet gedurende de volledige periode gegarandeerd zijn. Indien niet gerespecteerd: claw back mechanisme.

CASE 3: onderzoeksproject + begeleiding op maat

2. Voor de doelgroep bedrijven (2^e niveau):

Ontvangen van **begeleiding op maat** betreft een economische activiteit + een economisch voordeel.

Vereisten voor de monitoring van *de minimis* regeling:

- *De minimis* drempelbedrag respecteren.
- Aangeven van de vereisten inzake *de minimis* aan de bedrijven.
- Berekenen van de waarde van de 'begeleiding' (tijd, apparatuur).
- Aanleveren van de *de minimis* verklaringen met berekende bedrag.
  - één voor de projectpartner die een onderneming ondersteunt.
  - één voor de onderneming die de steun ontvangt.

CASE 4: project ter bevordering ondernemerschap

Intermediaire organisatie organiseert activiteiten om ondernemers hun innovatiepotentieel te laten ontdekken en hen te stimuleren om te innoveren.

Gradaties in de staatssteun gevoeligheid!

CASE 4: project ter bevordering ondernemerschap

1. **Algemene** informatieverspreiding, bewustmaking, sensibilisering, reclame, basisadvies, eerstelijns begeleiding, doorverwijzing (bv. organisatie van sessies).

= Geen maatwerk! Wel sensibiliserend, dus niet staatssteun gevoelig.

CASE 4: project ter bevordering ondernemerschap

Tips om het risico op staatssteun te beperken:

- Beperk **selectiviteit** bij de werving: **open** communiceren, via vele kanalen, zeker niet enkel naar eigen leden.
- **Collectieve** aspect en generieke aspect benadrukken.
- **Doorverwijzing** naar reguliere subsidiekanalen (bv. VLAIO) verzacht risico op staatssteun.
- **Eindproduct**: geen kant en klaar adviezen, vooral doen inzien dat verdere begeleiding noodzakelijk is.
- **Q en A** open voor allen, bv. via anonieme cases – kennis niet vermarkten!

CASE 4: project ter bevordering van ondernemerschap

2. Eén op één kortlopende begeleiding, bewustmaking, sensibilisering, reclame, basis-advies, eerstelijns begeleiding, doorverwijzing.

Kan nog steeds **sensibiliserend** zijn, dus niet staatssteungevoelig.

Doel: onderneming doen inzien dat hij/zij **best verdere begeleiding** kan gebruiken.

CASE 4: project ter bevordering ondernemerschap

Tips om het risico op staatssteun te beperken:

- Beperk **selectiviteit** bij de werving: **open** communiceren, via vele kanalen, zeker niet enkel naar eigen leden.
- Geef duidelijk aan wat '**kortlopende** begeleiding' inhoud, bv. 'diagnosegesprek' van een paar uur.
- **Eindproduct**: geen kant en klaar advies of een business plan, in verslag opnemen dat verdere begeleiding noodzakelijk is.
- **Doorverwijzing** naar reguliere subsidiekanalen (bv. VLAIO) verzacht risico op staatssteun.
- **Q en A** open voor allen, bv. via anonieme cases – kennis niet vermarkten!

CASE 4: project ter bevordering ondernemerschap

3. **Eén op één** adviestrajecten (eigenlijke begeleiding) voor ondernemingen dat **advies op maat** van de individuele noden betreft, eerder **langdurig** van aard is en leidt tot een gepersonaliseerd inzicht (bv. een business model of marketingstrategie of zelfs een nieuw product, dienst of toepassing).

Niet meer louter sensibiliserend, dus staatssteun.

CASE 4: project ter bevordering ondernemerschap

Vereisten voor het beperken van het risico op staatssteun:

Voor de projectpartners (1^e niveau):

- **Uitbesteden** van de begeleiding (= doorgeven van het economisch voordeel).
Tip: lijst dienstverleners VLAIO (kmo-portefeuille)
- Respecteren van de regels inzake overheidsopdrachten.
- Beperk **selectiviteit** bij de werving van ondernemingen die de begeleiding ontvangen: **open** communiceren, via vele kanalen, zeker niet enkel naar eigen leden.
- **Q en A** open voor allen, bv. via anonieme cases – kennis zelf niet vermarkten!

CASE 4: project ter bevordering ondernemerschap

2. Voor de doelgroep bedrijven (2^e niveau):

Ontvangen van **begeleiding op maat** betreft een economische activiteit + een economisch voordeel.

Vereisten voor de monitoring van *de minimis* regeling:

- *De minimis* drempelbedrag respecteren.
- Aangeven van de vereisten inzake *de minimis* aan de bedrijven.
- Berekenen van de waarde van de 'begeleiding' (tijd, apparatuur).
- Aanleveren van de *de minimis* verklaringen met berekende bedrag.
  - één voor de projectpartner die een onderneming ondersteunt
  - één voor de onderneming die de steun ontvangt

4. Gebruikt regelgevend kader

- Artikelen 107 t.e.m. 109 VWEU verdrag
- Kaderregeling onderzoek & ontwikkeling & innovatie
- Vrijstellingsverordeningen van de Commissie
  - Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) nr. 651/2014
  - De minimis-regeling
  - Kmo-investeringen in de landbouw- en visserijsector
  - De minimis-regeling voor landbouw en visserij
- Overzicht op VLAIO-website:
<https://www.vlaio.be/nl/andere-doelgroepen/europees-fonds-voor-regionale-ontwikkeling/efro-project-indienen/staatssteun>
 Document beleidslijn innovatiebeleid!

AGENTSCHAP
 INNOVEREN & ONDERNEMEN

45

Q&A

AGENTSCHAP
 INNOVEREN & ONDERNEMEN

46

**Bedankt voor
jullie
aandacht!**

Contactpunten Interreg:

NWE: matthias.verhegge@vlaio.be / 02 553 37 16

NSR: sandra.vandewiele@vlaio.be / 02 553 37 29

Programmabeheerders Interreg :

NWE: liezelotte.deschrijvere@vlaio.be / 02 553 37 23

NSR: stefaan.pennewaert@vlaio.be / 02 553 37 25

Interreg Europe: phillipe.rousseau@vlaio.be / 02 553 37 07

URBACT: jasper.vervloet@vlaio.be / 02 553 38 44

**Verdere
vragen altijd
welkom bij:**

Algemene vragen Interreg en 1ste lijn controle:

david.grzegorzewski@vlaio.be / 02 553 39 96

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN